

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امام صادق علیه السلام می‌فرماید:

«مَنْ ارَادَ التَّجَارَةَ فَلْيَتَّقْهُ فِي دِينِهِ لِيَعْلَمَ
بِذَلِكَ مَا يَحِلُّ لَهُ مِمَّا يَحْرُمُ عَلَيْهِ وَ مَنْ لَمْ
يَتَّقْهُ فِي دِينِهِ ثُمَّ اتَّجَرَ تَوَرَّطَ الشُّبُهَاتِ»
(وسائل الشیعه، ج ۱۲، ص ۲۸۳)

هر که می‌خواهد تجارت کند، باید با
مسائل دینش آشنا شود، تا حلال و حرام
را از هم باز شناسد، و کسی که قبل از
فراگیری احکام دینش، تجارت کند،
داخل کارهای شبهه‌ناک خواهد شد.

* توجه: *

نشریه موازين را می‌توانید

از طریق سایت پاسدار و سراج اندیشه دریافت کنید.

مانندگی ولی فقیه در سپاه
و قرائت شرعی ضوابط و برنامه‌ها
معاونت انطباق با مبانی فقهی

حکم پرداخت تسهیلات به شرط سپرده گذاری

س(۱) یک صندوق که وام‌هایی را در اختیار اعضای خود قرار می‌دهد، ولی برای دادن وام شرط می‌کند که متقاضی وام، مبلغ پولی را به مدت سه یا شش ماه در صندوق بگذارد و بعد از گذشت این مدت به مقدار ۲ برابر پولی که به صندوق سپرده است به او وام می‌دهد و بعد از آن که همه وام‌ها را پرداخت کرد، پولی که قبلاً در صندوق گذاشته بود به او مسترد می‌شود، این کار چه حکمی دارد؟

ج(اگر دادن پول به صندوق به این عنوان باشد که آن پول برای مدتی نزد صندوق به صورت قرض بماند به این شرط که صندوق هم بعد از آن مدت، وامی در اختیار او قرار می‌دهد و یا وام دادن صندوق مشروط با این شرط باشد که او قبلاً مبلغی را در صندوق گذاشته باشد، این شرط در حکم ربا بوده. شرعاً حرام و باطل است، ولی اصل قرض نسبت به هر دو طرف صحیح می‌باشد.

حکم اقدامات صوری

س(۱) برای پرداخت تسهیلات در قالب فروش اقساطی آیا بایستی حتماً معامله‌ای انجام شود یا خیر؟
ج(در فروش اقساطی باید کالا و مبیع وجود داشته باشد، و احکام معامله انجام شود و اقدام صوری جایز نیست و اگر از سند ارائه شده توسط مشتری و قول وی اطمینان حاصل شود، کفایت می‌کند، مگر آنکه خلاف آن ظاهر گردد.

س(۲) دریافت وام مسکن با ارائه اسناد و مدارک صوری چه حکمی دارد؟

ج(تهیه هر گونه سند صوری و اقدام مالی و پولی با اسناد غیرواقعی، شرعاً جایز نیست و برای پرداخت کننده و دریافت کننده مسئولیت شرعی داشته و ضمان دارد.

حکم معاملات بانکی در جمهوری اسلامی ایران

مساله: همانطور که تمامی معاملات حلالی که یک مسلمان اگر با مسلمان دیگر انجام دهد صحیح است، اگر با بانکی انجام دهد، آن نیز محکوم به صحت است.

س) آیا معاملات بانک های جمهوری اسلامی ایران محکوم به صحت هستند؟ خرید مسکن و غیره با پولی که از بانک ها گرفته می شود چه حکمی دارد؟ غسل کردن و نماز خواندن در خانه های که با این قبیل پول ها خریداری شده چه حکمی دارد؟ آیا گرفتن سود در برابر سپرده هایی که که مردم در بانک ها می گذارند حلال است؟

ج) به طور کلی معاملات بانکی که بانک ها بر اساس قوانین مصوب مجلس جمهوری اسلامی و مورد تایید شورای محترم نگهبان انجام می دهند، اشکال ندارد و محکوم به صحت است و سود حاصل از بکارگیری سرمایه بر اساس یکی از عقود صحیح اسلامی، شرعا حلال است، لذا در صورتی که گرفتن پول بانک ها برای خرید مسکن و مانند آن تحت عنوان یمی از عقود باشد، بدون اشکال است و اگر به صورت قرض ربوی باشد، هر چند گرفتن آن از نظر حکم تکلیفی حرام است، ولی اصل قرض از نظر حکم وضعی صحیح است و آن مال، ملک قرض گیرنده می شود و جایز است در آن و در هر چیزی که با آن می خرد تصرف نماید.

حکم اشتغال در بانک

س) کارکردن در بانک های ربوی برای کسی که به علت نبودن کار دیگر جهت امرار معاش، مجبور است در آنجا کار کند، چه حکمی دارد؟

ج) اگر کار در بانک به معاملات ربوی مرتبط باشد و به نحوی در تحقق آن موثر باشد، جایز نیست در آنجا کار کند و مجرد پیدا نکردن کار حلال دیگری برای امرار معاش خود، مجوز اشتغال به کار حرام نیست.

حکم وجود شک در رعایت قانون بانکداری بدون ربا در بانک

س) اگر مکلف بداند که قوانین بانکی در مواردی مانند مضاربه و فروش اقساطی، توسط بعضی از کارمندان به طور صحیح اجرا نمی شود، آیا سپرده گذاری به قصد کسب سود برای او جایز است؟

ج) اگر فرض کنیم، مکلف علم پیدا کند که کارمندان بانک، پول او را در معامله باطلی بکار گرفته اند، دریافت و استفاده از سود آن برای او جایز نیست ولی با توجه به حجم سرمایه هایی که توسط صاحبان آنها به بانک سپرده می شود و انواع معاملاتی که توسط بانک صورت می گیرد و می دانیم که بسیاری از آنها از نظر شرعی صحیح هستند تحقق چنین علمی برای مکلف بسیار بعید است.

عدم مطالعه قرارداد بانکی توسط مشتری

س) اگر مشتری قرارداد را مطالعه نکند و فقط می داند که بانک یک تسهیلاتی را به وی می دهد و مبلغی بیشتر می گیرد، فقط مثلاً می داند که نام قرارداد فروش اقساطی است یا گاهی حتی این را هم نمی داند، در این صورت حکم قرارداد چه می شود؟

ج) به هر حال اگر بداند عملیات بانکی بر طبق قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی و مورد تأیید شورای محترم نگهبان صورت می گیرد، کافی است.

حکم سپرده گذاری برای اخذ سود

س) سپرده گذاری و اخذ سود از بانک چه حکمی دارد؟
ج) سرمایه گذاری در بانک های جمهوری اسلامی در قالب عقود شرعی یا وکالتی که به بانک می دهید اشکال ندارد و سود حاصل از بکارگیری آن هم بدون اشکال است، به شرط آنکه قرارداد واقعی بوده و صوری نباشد و بانک طبق قرارداد به کار گرفته باشد.
س) ۲) شخصی حساب پس اندازی در یکی از بانک ها افتتاح کرد و بعد از گذشت مدتی از افتتاح حساب مقداری سود به او تعلق گرفت، گرفتن این سود چه حکمی دارد؟

ج) در صورتی که اموال خود را به عنوان قرض و به شرط سود یا مبتنی بر آن و یا به قصد دستیابی به آن در حساب پس انداز گذاشته باشد، گرفتن آن جایز نیست، زیرا این سود همان رباست که از نظر شرعی حرام و در غیر این صورت گرفتن آن اشکال ندارد.

حکم جوائز بانکی

س) ۱) مبلغی را در بانک پس انداز کردم و بعد از مدتی مبلغی را به عنوان جایزه به من دادند، گرفتن آن چه حکمی دارد؟

ج) گرفتن جایزه و تصرف در آن اشکال ندارد.

س) ۲) جوایزی به سپرده های قرض الحسنه تعلق می گیرد، گرفتن آن ها چه حکمی دارد؟ و بر فرض جواز آیا خمس به آن تعلق می گیرد؟

ج) پس اندازهای قرض الحسنه و جایزه های آن اشکال ندارد و در جایزه پرداخت خمس واجب نیست.